

De què treballem les biòlogues?

Rosa Pérez Roura

Llicenciada en biologia per la Universitat de Barcelona. Ha dedicat la seva carrera professional a l'ensenyament de la biologia i la química a l'educació secundària. Forma part de la Secció d'Ensenyament de la Societat Catalana de Biologia.

Correspondència: Rosa Pérez Roura. Adreça electrònica: rperez17@xtec.cat.

DOI: 10.2436/20.1501.02.226

ISSN (ed. impresa): 0212-3037

ISSN (ed. digital): 2013-9802

<https://revistes.iec.cat/index.php/TSCB>

Rebut: 03/11/2022

Acceptat: 12/05/2023

Resum

De què treballem les biòlogues? De què treballen els biòlegs? Podem suposar que el biaix de gènere que hi ha en la majoria de professions també es produeix en les que exercim biòlegs i biòlogues? O potser seria millor, com en el llenguatge inclusiu, no fer referència al gènere per parlar del nostre àmbit professional? D'altra banda, sembla que en les persones amb estudis superiors les diferències en l'àmbit laboral per raó de sexe tendeixen a desaparèixer. En aquest article, es revisen diverses fonts i tampoc no s'evidencia el contrari.

Paraules clau: biòloga, biòleg, activitat professional, col·legis professionals.

Introducció

Segons la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, el dret fonamental a la igualtat entre gèneres és una necessitat essencial en una societat democràtica moderna. Actualment, però, la igualtat entre dones i homes en la vida quotidiana encara no és una realitat.

Així ho demostren testimoniatges com els que s'obtenen d'un estudi qualitatiu realitzat l'any 2019 sobre les dones professionals a Catalunya (Associació Intercol·legial, 2019), en què les participants donen fe de l'existència de situacions problemàtiques en l'exercici professional, de factors externs limitadors i de barres autoimposades per a poder compaginar la vida professional amb la familiar.

Dades recents, com l'anàlisi de la situació de les dones en el mercat de treball català realitzada a partir dels resultats de l'Enquesta de població activa (Observatori del Treball i Model Productiu, 2022), mostren que la població de les dones ocupades ha augmentat però menys que la dels homes, i aquesta progressió segueix en les darreres dades publicades (IDESCAT, 2022). Així, el pes de les dones actives en el mercat de treball s'ha reduït lleugerament, i la diferència entre sexes en taxes d'activitat ha augmentat. En canvi, en termes interanuals, l'ocupació femenina manté un ritme de creixement més intens que la masculina.

Altrament, de diversos estudis sobre la inserció laboral de les dones (AQU Catalunya, 2021),

es desprèn que en les persones amb estudis superiors les diferències en els percentatges d'ocupació, atur i inactivitat per raó de sexe tendeixen a desaparèixer, mentre que en els col·lectius amb un nivell de formació inferior encara es mostren diferències entre homes i dones. De fet, es constata que les titulacions tenen més pes en les diferències en l'èxit professional que no pas el gènere.

D'altra banda, la tendència, generalitzada arreu del món, és que les dones estan passant a ser el col·lectiu majoritari en l'educació superior, mentre que abans ho havien estat els homes. A tall d'exemple, el sistema universitari català (SUC) acull actualment un 55 % de dones davant d'un 45 % d'homes (IDESCAT, 2021). Però el que també és evident és que encara hi ha una segregació horitzontal en les titulacions universitàries que homes i dones escullen per estudiar (IDESCAT, 2009). Per tant, és comprensible esperar que tinguin opcions laborals diferents i potser també, fins i tot, en persones amb el mateix nivell de formació.

I tornat a la biologia, quant a l'àmbit laboral, un biòleg o una biòloga hauria de ser, com a persona versada en la matèria, segons el TERMCAT, aquella que estudia els fenòmens de la vida i els organismes vius en general. Però el progrés del coneixement de com funcionen els éssers vius ha fet que, modernament, s'hagi revolucionat el concepte d'organisme viu i la comprensió del seu coneixement

i hom consideri diverses branques integrades en la biologia: biologia molecular, biologia cel·lular, biologia d'organismes, biologia de poblacions i biologia d'ecosistemes. Paral·lelament a aquest creixement dels sabers en aquest àmbit, com en tants d'altres, s'ha generat la necessitat de diversificar la formació relativa a la biologia i, consegüentment, la gran diversitat d'activitats professionals a què podran accedir les persones formades.

Remuntant-nos una mica als antecedents, durant el segle XIX es van constituir els estudis superiors en ciències naturals en el marc d'una titulació en ciències (Gual i Perelló, 2002). Però no va ser fins a mitjans del segle XX que es va formalitzar la llicenciatura en ciències biològiques i, en els anys setanta, la de biologia. Però, com deïem, en aquests darrers cinquanta anys, ha estat més que evident el creixement exponencial, no només dels estudis que es vinculen a la biologia, sinó també de les opcions laborals a les quals permeten optar. Consegüentment, era necessària una regulació mitjançant els col·legis professionals, com a incorporacions d'ordenació de l'exercici de les professions, i d'acord amb la legislació sobre col·legis professionals del 1974, el fet d'estar adscrit a un col·legi professional va ser requisit indispensable per a poder exercir com a professional d'un determinat àmbit. Així, la constitució a Catalunya de la Secció Professional de Biòlegs des del 1973 en el marc del Col·legi de

What do women biologists do?

Abstract

What do women biologists do? What do male biologists do? May we assume that the gender bias that is found in most professions is also present in the jobs we do as biologists? Or would it perhaps be better, as occurs with inclusive language, not to refer to gender at all when talking about our field? Be this as it may, it would appear that in the case of people with higher education, gender-based differences in employment are tending to disappear. In this article, we review several sources and find that they show no evidence to the contrary.

Keywords: women biologists, male biologists, professional activity, professional associations.

Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya i Balears culmina amb la creació del Col·legi de Biòlegs de Catalunya l'any 1977, la integració en el qual serà obligatòria per a l'exercici de la professió de biòleg.

Segons la mateixa legislació, es preveu que podran ser membres del Col·legi de Biòlegs de Catalunya les persones que posseeixin un títol oficial de llicenciatura en biologia, o bé un títol oficial que s'hi homologui o que provingui del desglossament en altres àrees concretes de la biologia, així com aquelles titulacions en graus oficials que acreditin un tronc comú substancial amb el grau de biologia. El Col·legi de Biòlegs de Catalunya va fer un estudi de les diferents titulacions previsiblement associades per veure si tenien un 75 % de tronc comú i, finalment, la proposta actual és poder col·legiar persones amb les titulacions superiors en biologia, biologia ambiental, biologia humana, biomedicina, bioquímica, biotecnologia, ciències del mar, genètica i microbiologia.

No obstant això, la situació és més complexa. No totes les persones professionals de la biologia estan col·legiades en algun dels col·legis professionals vinculats. A més, no només hi ha biòlegs i biòlogues treballant en l'àmbit de la biologia ni tampoc no tots els biòlegs i les biòlogues treballen en àmbits relacionats directament amb la biologia. Segons un estudi fet l'any 2002 pel Col·legi de Biòlegs de Catalunya (Gual i Perelló, 2002) un 44,8 % de les persones enquestades treballaven formalment com a professionals de la biologia, un 18,8 % ho feien com a professionals de la biologia en professions relacionades amb la biologia, un 15,15 % no treballaven com a professionals de la biologia, però sí en àmbits relacionats amb la biologia, i un 12,3 % treballaven en tasques no relacionades amb la seva formació en biologia.

El Col·legi de Biòlegs de Catalunya

Per tot plegat, el Col·legi de Biòlegs de Catalunya (CBC) ha procurat fer un seguiment de quina és l'activitat professional de biòlegs i biòlogues. De nou, la gran diversitat de tasques que exerceixen ho dificulta i, a hores d'ara, la classificació per sectors en què es basa és la següent: sanitat, medi ambient, ensenyament, recerca (no sanitària), control de qualitat analítica, indústria, producció i explotació animal/vegetal, comerç i màrqueting, informació, biotecnologia i altres (general).

A continuació es mostren algunes dades aportades pel CBC (taula 1) compilades a par-

↓ Taula 1. Percentatge de dones i homes professionals de la biologia per sectors d'activitat professional. *Estadístiques de les activitats professionals dels col·legiats/des*, Col·legi de Biòlegs de Catalunya, 2022.

Sector d'activitat professional	2002	2008	2022		
	Total (%)	Total (%)	Total (%)	Dones (%)	Homes (%)
Sanitat	17,96	35,36	49,83	58,31	32,92
Medi ambient	10,47	15,77	10,88	7,2	18,22
Ensenyament	30,80	17,32	10,75	8,29	15,36
Recerca (no sanitària)	15,21	3,94	9,14	8,2	11,3
Control de qualitat analítica	0,25	0,84	8,12	8,35	7,66
Indústria	13,59	12,54	2,15	2,3	1,84
Producció i explotació animal/vegetal	5,61	1,43	1,53	1	2,6
Comerç i màrqueting	2,12	1,43	1,43	1,07	2,14
Informació	2,12	2,39	1,07	0,69	1,84
Biotecnologia		5,85	0,15	0,15	0,15
Altres (general)	1,87	3,11	4,95	4,44	5,97

tir de diversos estudis, des del 2002 (Gual i Perelló, 2002) amb una mostra de 1.679 subjectes, fins a dades recents del 2022 d'una mostra de 2.673 persones (1.769 dones i 904 homes).

Per sectors professionals, segons aquests resultats (taula 1), en els darrers vint anys el percentatge de professionals de la biologia dedicats a la sanitat pràcticament s'ha triplicat, i constitueix així el sector més col·legiat actualment tant en homes com en dones, tot i que el percentatge de dones duplica el d'homes. Es tracta d'un sector en el qual, a més de les tradicionals tasques en laboratori clínic, s'ha produït un increment en nous àmbits: diagnòstic genètic, reproducció humana, nutrició i dietètica. En salut pública els biòlegs i les biòlogues exerceixen també en els àmbits agroalimentari i mediambiental, intervenint en tots els aspectes de l'anàlisi de riscos, també en recerca de nous medicaments, vacunes i tractaments en assaigs clínics.

En el sector del medi ambient el percentatge de professionals de la biologia que hi trobem s'ha mantingut força estable, poc més d'un 10 % de mitjana en els darrers vint anys, i actualment és un àmbit ocupat per un percentatge força superior d'homes que de dones. Dintre d'aquest sector, en l'àmbit de la conservació, s'està incrementant la participació dels professionals de la biologia com a experts en la sostenibilitat, la planificació i l'explotació racional dels recursos naturals (forestals, agrícoles i marítics) i en la gestió de residus i l'avaluació d'impactes ambientals, i, òbviament, també com a experts per a estudiar i prevenir els efectes del canvi climàtic en el medi natural. Nogensmenys, els biòlegs i les biòlogues no són els únics titulats que exerceixen en l'àmbit professional del medi ambient, ja que a mitjans dels anys noranta es va crear la titula-

ció de ciències ambientals (licenciats/graduats), que va ser regulada amb la creació l'any 2003 del Col·legi Oficial d'Ambientòlegs de Catalunya (COAMB).

Quant al sector de l'ensenyament, que inclou el secundari, l'universitari, la formació professional, la formació contínua i de postgrau o les matèries relacionades amb el coneixement científic en general i, específicament, amb les ciències de la vida i les experimentals, s'ha reduït a un terç el nombre de professionals de la biologia, format per una majoria d'homes. Cal tenir en compte l'existència del Col·legi de Llicenciats en Lletres i en Ciències de Catalunya, on el col·lectiu docent és àmpliament majoritari, atès que és el col·legi dels professionals de l'educació.

En la recerca (no sanitària) el percentatge de professionals de la biologia s'ha reduït, i actualment és poc més del 9 % del col·lectiu, sense diferències significatives entre homes i dones.

El sector de control de qualitat analítica, indústria farmacèutica, agroalimentària i química constitueix una població molt poc representada en la mostra estudiada, en la qual el nombre de dones, però, és superior al d'homes. Es tracta de professionals amb tasques de responsabilitat en àrees tècniques, de producció i gestió de la qualitat, en la biotecnologia, la química, la bioquímica, la microbiologia, la toxicologia, la fisiologia, la farmacologia, l'epidemiologia i altres perspectives científiques, així com en la recerca de productes d'origen biològic i tractaments (assaigs clínics, productes agroalimentaris, etc.).

La representació de professionals de la biologia corresponents al sector de producció i explotació s'ha reduït, en el període analitzat, i representa actualment menys d'un 2 % de les

persones col·legiades al CBC, entre les quals és lleugerament superior el nombre d'homes que el de dones. Es tracta de professionals del sector agropecuari, que treballen en l'optimització dels recursos vegetals, animals i fongs ja explotats regularment, en la cerca de nous jaciments de recursos vius explotables i en la millora del rendiment reproductiu, mantenint el concepte de sostenibilitat.

En el sector del comerç i el màrqueting el nombre de professionals de la biologia s'ha mantingut força estable, al voltant d'un 2 % de mitjana en els darrers vint anys, i actualment la representació de les dones és minoritària.

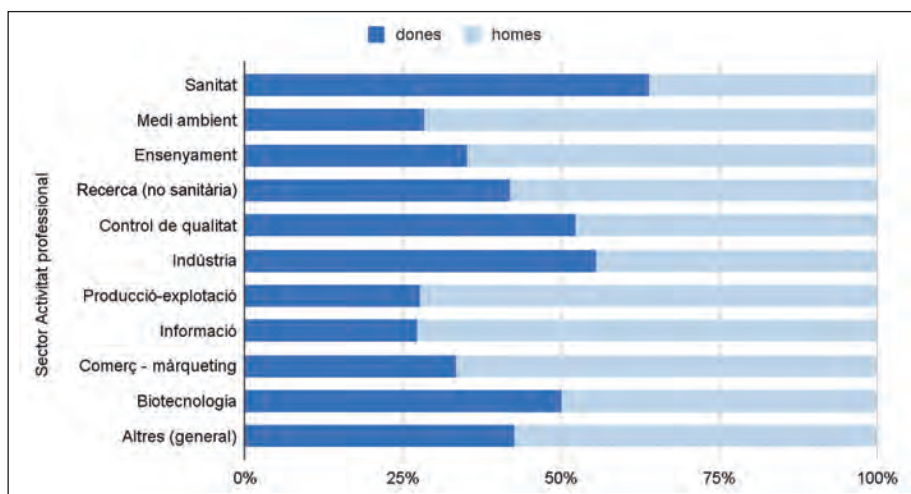
El sector de la informació, la documentació i la divulgació comprèn professionals de museus, parcs naturals, zoològics, editorials, gabinets de comunicació, empreses, fundacions científiques, premsa o televisió, que desenvolupen tasques com a guies o monitors, escriptors, redactors, periodistes especialitzats, divulgadors, assessors científics, il·lustradors o fotògrafs de la ciència, la vida i el medi natural. Actualment, tenen una baixa representació al CBC i sense diferències significatives entre dones i homes.

En biotecnologia no hi ha dades del 2002, però sí que s'observa una tendència a la reducció de biòlegs i biòlogues col·legiats d'aquest sector, sense diferències entre gèneres.

En un calaix de sastre s'inclouen la resta de professions, que constitueixen actualment un creixent 5 % del col·lectiu, en què no s'observen diferències significatives entre gèneres. Anàlisi de dades (dades massives o *big data*, bioinformàtica), divulgació, assessorament científic, il·lustradors, anàlisis i peritatges forenses... són exemples de l'extens ventall d'ocupacions dels biòlegs i les biòlogues del segle XXI.

Segons informació facilitada pel CBC, l'any 2022 hi ha un 33,8 % d'homes col·legiats i un 66,2 % de dones, xifres que s'aproximen a les proporcions de titulacions en ciències. Més de la meitat de les dones col·legiades al CBC treballa en el sector de la sanitat i, en nombre, triplica el d'homes. Quant a la resta de sectors, la major part de col·legiats són homes, tot i que amb diferències poc significatives, amb algunes excepcions en ensenyament o medi ambient (figura 1).

En definitiva, tot i tractar-se d'un requisit indispensable per a l'exercici de la professió, és evident que la col·legiació no s'imposa de la mateixa manera en els diferents sectors professionals de la biologia.

† Figura 1. Percentatge de dones i homes per sectors d'activitat professional en biologia, 2022. Elaboració pròpia a partir de les dades extretes d'*Estadístiques de les activitats professionals dels col·legiats/des del Col·legi de Biòlegs de Catalunya, 2022*.

Societat Catalana de Biologia

Però al marge dels col·legis professionals, d'adscripció obligatòria per a exercir la professió, també podem conèixer l'activitat dels biòlegs i les biòlogues en entitats com la Societat Catalana de Biologia (SCB), que des del 1912 s'ofereix com a punt de trobada de referència per a les persones interessades en la biologia a Catalunya. Amb una dilatada història, no lliure d'adversitats, actualment aplega més de 1.500 socis i sòcies i ofereix unes vint seccions temàtiques que també s'han anat adaptant als temps i a l'exponencial creixement de coneixements.

Amb l'objectiu de conèixer millor les persones associades a la SCB i millorar-ne l'acompanyament, s'ha explorat l'ocupació laboral mitjançant una consulta (Societat Catalana de Biologia, 2022). Les dades obtingudes corresponen a una mostra de 195 persones. Es tracta, majoritàriament, de persones en situació laboral activa (>90 %), tant en el cas de les dones com en el dels homes, i sense diferències significatives en els diferents grups d'edat; cal destacar que es tracta d'una població lleugerament envellida, ja que pràcticament el 50 % de les respostes corresponen a persones de més de cinquanta anys d'edat.

La mostra correspon a persones principalment llicenciades —o graduades— en biologia (>60 %), tot i que també cal destacar les titulacions en biomedicina i bioquímica. Es fa palesa la distribució per edats d'acord amb l'oferta formativa del moment, de manera que aquelles titulacions de més recent creació són més comunes en les persones més joves, en

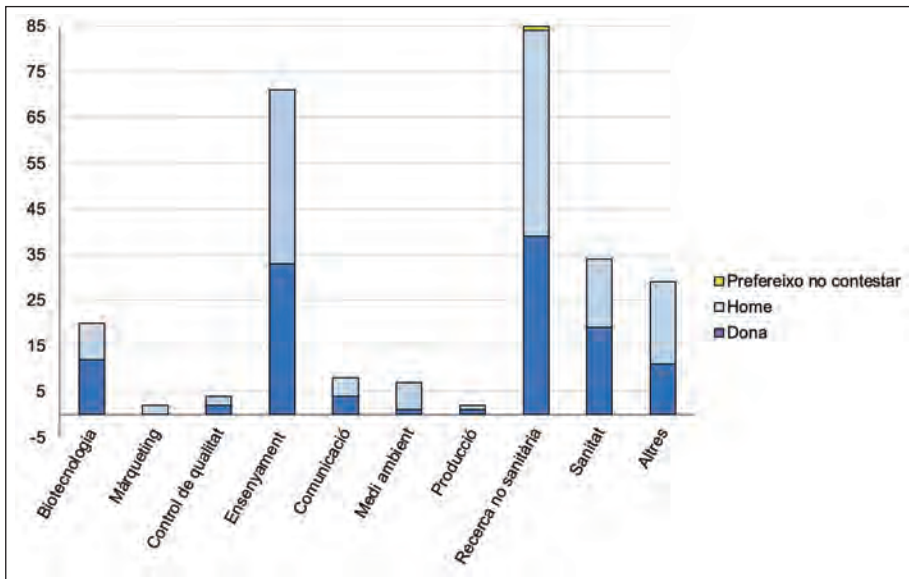
contra de les més tradicionals, més pròpies de les persones de més edat.

Quant al grau acadèmic, la majoria afirma posseir la titulació de tercer cicle, de doctorat (>70 %), i una minoria de segon o primer cicle corresponents a màsters o graus i llicenciatures. Aquesta dada, que molt probablement no es correspon al col·lectiu global de professionals de la biologia, sí que és un reflex de l'ens que agrupa la mostra de l'estudi, donat que la SCB té com uns dels seus objectius facilitar els contactes entre investigadors.

L'ocupació laboral majoritària (>90 %) és, o ha estat, relacionada amb la corresponent formació en biologia amb igualtat en dones i en homes, desenvolupada en l'àmbit de la recerca no sanitària principalment, destacable també en l'ensenyament —secundari o universitari—, seguit de l'àmbit sanitari i del biotecnològic. És interessant destacar que una de cada quatre persones enquestades ha expressat la multiplicitat de sectors en què treballa, especialment combinant la recerca amb l'ensenyament i també amb l'àmbit biotecnològic i el de la informació, la divulgació i la documentació. En cap cas, però, s'evidencien diferències significatives per sexes (figura 2).

Observacions finals

Podem concloure que, amb les dades recollides, no hem trobat diferències significatives ni en les titulacions, ni en la situació laboral, ni en les professions que desenvolupem les biòlogues, respecte a les dels biòlegs. En definitiva, tal com es despenia de la informació consultada prèviament i exposada a l'inici d'aquest

† Figura 2. Nombre d'home i de dona per ocupació laboral majoritària a partir de la consulta als socis de la Societat Catalana de Biologia. Elaboració pròpia a partir de les dades extretes d'*Ocupació laboral en l'àmbit de les biociències, 2022*, de la Societat Catalana de Biologia, 2022.

article, no hi ha diferències importants entre homes i dones quan es tracta de professions amb estudis superiors. D'altra banda, quant als àmbits, tant biòlegs com biòlogues ocupem conjuntament sobretot els sectors de sanitat, recerca i ensenyament.

Tanmateix, sembla que homes i dones no ens distribuïm aleatòriament per titulacions i sí que existeixen diferències per sexe en la inserció laboral. Malgrat tot, és complex estimar si són atribuïbles a la titulació o bé a dinàmiques de desigualtat directes o indirectes (AQU Catalunya, 2021) i, a hores d'ara, no es disposa d'una estadística de la inserció laboral dels

graduats universitaris per a contrastar-ho (IDESCAT, 2022b). Cal tenir en compte també que l'edat pot condicionar l'ocupació laboral; els nous avenços en general i en la biologia en particular poden ser un impediment per a l'accessibilitat a les noves professions que s'han generat per a aquelles persones amb formacions desfasades. A més, l'edat també pot influir no només per qüestions socials, sinó també personals i, molt probablement, sobretot en les dones.

No obstant això, és evident que existeix una gran diversitat de formacions universitàries a l'entorn de la biologia que preparen pro-

fessionals per a una gran diversitat d'activitats. Així, biòlegs i biòlogues exercim la nostra professió fent recerca en camps molt diversos, treballant en sanitat i en salut, en ensenyament a diferents nivells, però també en informació, documentació i divulgació, en tasques administratives, de bioinformàtica, dades massives, activitats comercials i de màrqueting, a la indústria, en editorials, en la producció d'organismes, etc. I per a fer-ho possible, ja des de l'ensenyament secundari, la formació ha de permetre empoderar els estudiants, gràcies a l'adquisició de competències transversals que els facilitin incorporar-se a l'entorn laboral, exercir com a professionals i ser capaços d'adaptar-se de manera eficient a un entorn en ràpida evolució.

Al capdavant, biòlegs i biòlogues som un dels exemples de com l'educació superior és un mecanisme per a la igualtat d'oportunitats, amb trajectòries educatives i professionals lliures de qualsevol convenció de gènere. Malgrat tot, per a tenir una visió més àmplia i acurada de les professions de les biòlogues, seria interessant conèixer també els detalls de les carreres professionals, la seqüència de llocs de treball i de les feines desenvolupades al llarg de la vida..., però això ja serà una altra història!

Agraïments

Vull agrair a Ana Morales, coordinadora general del Col·legi de Biòlegs de Catalunya, i al Consell Directiu de la Societat Catalana de Biologia totes les facilitats que m'han ofert per a aconseguir les dades sense les quals aquestes línies no haurien estat possibles.

Bibliografia

- AGÈNCIA PER A LA QUALITAT DEL SISTEMA UNIVERSITARI DE CATALUNYA (AQU CATALUNYA) (2021). *La inserció laboral de les dones vint anys després de finalitzar els estudis universitaris* [en línia]. Barcelona: Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya. <<https://www.aqu.cat/ca/doc/Estudis/il-titulats/Genere/La-insercio-laboral-de-les-dones-vint-anys-despres-de-finalitzar-els-estudis-universitaris>> [Consulta: 25 agost 2022].
- ASSOCIACIÓ INTERCOL·LEGI (2019). *Les dones professionals a Catalunya. Situació actual i perspectives de futur. Estudi sociològic qualitatiu* [en línia]. Barcelona: Comissió de Dones i Igualtat. <https://www.eic.cat/sites/default/files/ComissioDones_EstudiQualitatiu_2019.pdf> [Consulta: 18 setembre 2022].
- COL·LEGI DE BIÒLEGS DE CATALUNYA (2020). *Estatuts del Col·legi de Biòlegs de Catalunya* [en línia]. <<http://cbiolegs.cat/wp-content/uploads/2021/06/estatuts2020.pdf>> [Consulta: 18 setembre 2022].
- (2022a). *Estatístiques de les activitats professionals dels col·legiats/des*. [Dades aportades pel Col·legi de Biòlegs de Catalunya (CBC)]
- (2022b). *Sortides professionals dels biòlegs* [en línia]. <<https://cbiolegs.cat/sortides-professionals-dels-biolegs/>> [Consulta: 18 setembre 2022].
- GUAL I PERELLÓ, Margarida (2002). *Els biòlegs a Catalunya: Estudi socioprofessional, 2002*. Barcelona: Col·legi de Biòlegs de Catalunya.
- IDESCAT (2009). *Alumnes titulats. Llicenciatures, enginyeries i arquitectura. Per àmbits d'estudi i sexe* [en línia]. Institut d'Estadística de Catalunya. <<https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15735>> [Consulta: 18 setembre 2022].
- (2019). *Índex d'igualtat de gènere* [en línia]. Institut d'Estadística de Catalunya. <<https://www.idescat.cat/pub/?id=iig>> [Consulta: 18 setembre 2022].
- (2021). *Ensenyament universitari. Alumnes matriculats. Per sexe i universitats* [en línia]. Departament de Recerca i Universitats. Institut d'Estadística de Catalunya. <<https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15731>> [Consulta: 18 setembre 2022].
- (2022a). *Enquesta de població activa* [en línia]. Institut d'Estadística de Catalunya. <<https://www.idescat.cat/treball/epa>> [Consulta: 18 setembre 2022].
- (2022b). *Estadística de la inserció laboral dels graduats universitaris* [en línia]. Institut d'Estadística de Catalunya. <<https://www.idescat.cat/estad/ilgu>> [Consulta: 20 setembre 2022].
- «Ley 2/1974, de 13 de febrer, sobre colegios profesionales» (1974). *Boletín Oficial del Estado*, núm. 40 (15 febrer). També disponible a: <<https://www.boe.es/eli/es/l/1974/02/13/2/con>>.
- «Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes» (2015). *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, núm. 6919 (23 juliol). També disponible en línia a: <<https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2015/07/21/17>>.
- OBSERVATORI DEL TREBALL I MODEL PRODUCTIU (2022). *Perspectiva de gènere. Dones i treball 2n trimestre 2022* [en línia]. Generalitat de Catalunya. Departament d'Empresa i Treball. <https://observatorit treball.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/perspectiva-de-genero> [Consulta: 11 setembre 2022].
- SOCIETAT CATALANA DE BIOLOGIA (SCB) (2022). *Ocupació laboral en l'àmbit de les biociències, 2022*. <<https://zenodo.org/record/7271845>>.

